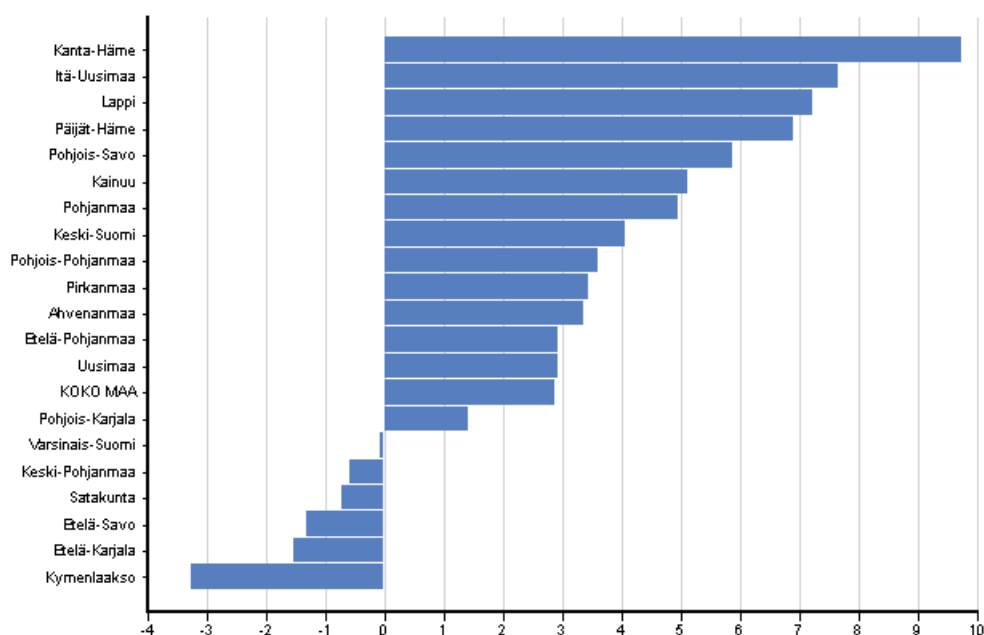

Aluetilinpito 2008

Kanta-Häme talouskasvun kärjessä 2008

Kanta-Häme ei viime vuosina ole yleensä esiintynyt kasvulukujen kärkipaikoilla alueellisen BKT:n mittauksissa. Maakunnan hyvä talouskasvu vuonna 2008 johtuu ennen kaikkea Hämeenlinnan seudun kehityksestä melkein kaikilla aloilla. Myös Riihimäen seutu kasvoi selvästi maan keskitasoa enemmän.

Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen kasvu vuonna 2008, %

Toisella sijalla vuoden 2008 kasvussa oli Itä-Uusimaa. Alue on ollut nopein ja tasaisin kasvaja, jos tarkastellaan koko 2000- lukua. Energia-alan rooli on ollut siellä tärkein yksittäinen taustatekijä.

Kolmanneksi vuonna 2008 ylsi Lappi, jonka tulokseen vaikutti useiden alojen hyvä kehitys. Neljäntenä lähes samoissa lukemissa Lapin kanssa oli Päijät-Häme. Siellä talouskasvu on viime vuosina yleensä ollut hieman maan keskitasoa hitaampaa kuten Lapissakin.

Heikointa kasvu on ollut vuonna 2008 Itä-Suomessa Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa. Näillä alueilla on menty jopa hieman takapakkia käypähintaisten mittausten mukaan.

Kuviossa ja taulukossa esitetään kansantalouden arvonlisäyksen maakunnittainen käypähintainen kasvuluku vuonna 2008.

Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen julkaisemiin alutilinpidon tuotanto- ja työllisyystilien vuodet 1975-2008 kattaviin tietoihin. Aikasarjojen vanhempien vuosien tiedot on myös päivitetty. Samanaikaisesti Tilastokeskus julkaisee kotitalouksien tulotilien alueelliset tiedot vuosilta 1995-2008. Aluetalouden indikaattorien julkaiseminen on siirretty maksulliseen Kaupunki- ja seutuindikaattorit –palveluun.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen kasvu vuonna 2008, %.....	4
Laatuseloste: Aluetilinpito.....	5

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maakuntien arvonlisäyksen käypähintainen kasvu vuonna 2008, %

Maakunta	2008 kasvu, %
Kymenlaakso	-3,3
Etelä-Karjala	-1,5
Etelä-Savo	-1,3
Satakunta	-0,7
Keski-Pohjanmaa	-0,6
Varsinais-Suomi	-0,1
Pohjois-Karjala	1,4
KOKO MAA	2,9
Uusimaa	2,9
Etelä-Pohjanmaa	3,0
Ahvenanmaa	3,4
Pirkanmaa	3,5
Pohjois-Pohjanmaa	3,6
Keski-Suomi	4,1
Pohjanmaa	5,0
Kainuu	5,1
Pohjois-Savo	5,9
Päijät-Häme	6,9
Lappi	7,2
Itä-Uusimaa	7,7
Kanta-Häme	9,8

Laatuseloste: Aluetilinpito

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tilaston tarkoitus

Aluetilinpito on kansantalouden tilinpidon alueellinen tarkennus. Aluetilinpito sisältää monipuolista tietoa Suomen aluetalouksien rakenteista ja kehityksestä. Aluetilinpito jakaantuu tilastollisen perusyksikön mukaan ensinnäkin tuotantoa, työllisyyttä ja investointeja kuvaavaan varsinaiseen aluetilinpitoon sekä toisaalta kotitalouksien tuloja ja tulonkäyttöä kuvaaviin kotitalouksien aluetileihin.

Aluetilinpidon tietoja käytetään alueellisten viranomaisten päätöksenteon ja seurannan apuna. Kotimaisessa päätöksenteossa maakuntien liitot toimivat aluekehittämisviranomaisina, jolloin korostuu maakuntatason merkitys (Alueiden kehittämislaki, annettu Helsingissä 12. päivänä heinäkuuta 2002). Euroopan Unionissa suuraluetaso on tärkeä aluepolitiikassa, koska rakennerahastojen tukikelpoisuus määritellään suuralueittain lasketun alueellisen bruttokansantuotteen perusteella.

1.2 Tilaston käsitteet ja luokitukset

Aluetilinpidossa käytetään pääsääntöisesti samoja käsitteitä kuin kansantalouden tilinpidossa. Aluetilinpito poikkeaa kansantalouden tilinpidon järjestelmästä tuotantoa kuvaavassa tilastossa aputoimipaikkojen käsittelyn osalta. Kotitalouksien aluetileillä ovat tuloissa mukana työsuhteoptiot sekä omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot, jotka koko maan tilinpidossa on jätetty kirjaamatta aluetilinpidon kuvauspiiriin kuuluville tileille.

1.2.1 Aluetilinpidon erityispiirteet

Ulkoalue on aluetilinpitoon kuuluva käsite. Ulkoalueelle kuuluva taloudellinen toiminta sisältyy Suomen talousalueeseen ja siten kansantalouden tilinpidon kuvauspiiriin. Ulkoalueen toimintoja ei voida kuitenkaan kohdentaa millekään Suomen maantieteelliselle alueelle. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi Suomen suurlähetystöt ulkomailla ja rauhanturvajoukot. Aluetilinpidossa ulkoalueesta on muodostettu varsinaisten maantieteellisten alueiden lisäksi oma erillinen alueensa.

Aputoimipaikka on aluetilinpidossa erityisongelma, koska se kansantalouden tilinpidon laskentamenetelmän mukaan ei varsinaisesti tuota mitään sijaintialueellaan. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pää-, myynti- yms. konttorit, jotka palvelevat yrityksen varsinaisten tuotantoyksiköiden toimintaa.

Aputoimipaikka voi palvella eri alueilla sijaitsevia yksiköjä. Sen alueellisessa kohdentamisessa noudatetaan kotipaikkaperiaatetta, jolloin aputoiminnot kohdistetaan sille alueelle, jolla ne sijaitsevat.

Aputoimipaikan toimiala määräytyy samalla tavalla kuin kansantalouden tilinpidossa. Tämän mukaan aputoimipaikka kohdistetaan sille toimialalle, jolle sen palvelemien yksiköiden arvonlisäyksen pääosa on luokiteltu.

Koska kansantalouden tilinpidossa aputoimipaikkojen tuotos ei vastaa yrityksen liikevaihtoa eikä muita tuloslaskelman eriä, on aluetilinpidossa osalle aputoimipaikoista estimoitava ylimääräistä liikevaihtoa ja muita eriä, joiden perusteella aputoimipaikoille voidaan kohdentaa aluetilinpidon taloustoimia. Yrityksen vakiotuottavuuteen perustuvilla laskelmilla aputoimipaikoille lisätään tuotosta, välituotekäyttöä sekä arvonlisäystä. Saman suuruiset erät vähennetään yrityksen varsinaisilta toimipaikoilta. Tällöin pysytään kansantalouden tilinpidon asettamassa kokonaiskehikossa.

Eräitä tuloeriä ei ole kansantalouden tilinpidossa kirjattu aluetilinpidon kuvausalueen piiriin. Työnantajan työntekijälle suuntaamat optioetuudet ovat kotitalouksien aluetileillä mukana osana palkansaajakorvauksia, vaikka vastaavaa erää ei ole esitetty aluetilinpidon tuotantopuolella eikä kansantalouden tilinpidossa. Vastaavasti kotitalouksien omaisuustuloihin on laskettu mukaan omaisuuden myynnin luovutusvoitot ja -tappiot. Nämä tuloerät ovat mukana, koska ne vaikuttavat merkittävästi kotitalouksien ensitulon ja käytettävissä olevan tulon alueelliseen jakaumaan. Kotitalouksien aluetilien tiedot on myös saatavilla täysin kansantalouden tilinpidon mukaisina. Nämä tiedot toimitetaan myös Eurostatiin.

1.2.2 Tilaston yksiköt, luokitukset

Aluetilinpidoissa käytetään tilaston perusyksikkönä sekä toimipaikkaa että institutionaalista yksikköä. Tuotannon ja työllisyyden aluetileillä käytetään laskennassa perusyksikkönä toimipaikkaa, jolle löytyy yksikäsitteinen kotipaikka ja toimiala. Kotitalouksien aluetileillä käytetään puolestaan institutionaalista yksikköä eli kotitaloutta. Kotitalous on yksialueinen institutionaalinen yksikkö, joka kohdennetaan ensisijaisen asunnon sijaintikuntaan.

Aluetilinpidojen luokitukset ovat samat kuin kansantalouden tilinpidoissa. Tilastossa ovat käytössä vuosi-, taloustoimi-, toimiala-, ja sektoriluokitukset. Vuosi on kalenterivuosi. Lisäksi aluetilinpidoissa on käytössä alueluokitus, joka vastaa EU:n yhtenäistä alueyksikköjen NUTS -luokitusta. Käytössä on aikasarjan viimeisimmän vuoden mukainen alueluokitus maakunta- ja seutukuntatasolla.

1.2.3 Tuotanto-, työllisyys- ja investointitilit

Aluetilinpidojen laskentakehikko noudattaa kansantalouden tilinpidojen järjestelmää edellä mainituin poikkeuksin. Tilijärjestelmä esitetään tilitilistikkoina, joissa taloustoimet jaetaan resursseihin ja käyttöön. Tässä käsitteet esitellään bruttomuodossa, jolloin kiinteän pääoman kulumista ei ole vähennetty. Kiinteän pääoman kulumisen laskelmat edellyttäisivät alueittaisen pääomakannan arvioimista, jollaista ei tällä hetkellä ole olemassa.

Tuotantotilillä tuotos, väliuotekäyttö ja arvonlisäys lasketaan toimialoittein ja sektoreittain. Bruttokansantuote markkinahintaan lasketaan aluetilinpidojen järjestelmässä vain aluetasolla.

Tulonmuodostustili kuvaa kuinka arvonlisäys jakautuu alaeriin kuten palkansaajakorvauksiin, muihin tuotantoveroihin ja -tukipalkkioihin sekä toimintaylijäämään. Tulonmuodostustilin käytön eristä aluetilinpidoissa lasketaan vain palkansaajakorvaukset.

Alueellisia vertailuja tehtäessä on hyvä muuntaa arvonlisäys tai vastaava vertailukelpoiseksi alueiden välillä. Yleensä suhteutetaan tarkasteltava erä alueelle rekisteröityyn väestöön. Aluetilinpidojen väestökäsitteenä käytetään keskiväkilukua, joka perustuu kyseessä olevan vuoden viimeisimmän päivän ja edellisen vuoden viimeisimmän päivän väkilukujen keskiarvoon. Aluetasolla työmatkailu aluerajojen yli voi häiritä alueellisia vertailuja. Aluetilinpidoissa voi arvonlisäyksen suhteuttaa myös alueen työllisyyteen, jolloin kuvataan alueen tuotannon aikaansaamiseen osallistunutta työvoimaa.

Kiinteän pääoman bruttomuodostus on siinä mielessä bruttoerä, ettei pääoman kulumista ole vähennetty. Siitä on kuitenkin vähennetty kiinteän pääoman myynnit. Kiinteän pääoman bruttomuodostus kuvaa tuotantomahdollisuuksien muutosta alueella.

1.2.4 Kotitalouksien aluetilit

Kotitalouksien aluetilit sisältävät ensitulon jakotilin ja tulojen uudelleenjaon tilin EKT 1995:ssä esitetyt jakotaloustoimet. Ensitulon jakotilillä kirjataan tuotantontekijäkorvauksia ja tulojen uudelleenjakotilillä on tulonsiirtojen luonteisia eriä.

Ensitulon jakotilin aloittavat tasapainoerät ovat toimintaylijäämä ja sekatalo. Kotitalouksien toimintaylijäämä vastaa asunnonomistajien saamaa omistusasumisen tuloa. Sekatalo sisältää ne tuloerät, joita ei voida erotella yrittäjä-kotitalouden ja sen omistaman yrityksen välillä. Ensitulo on ensitulon jakotilin päättävä tasapainoerä.

Tulojen uudelleenjaon tili alkaa ensitulolla, joka on siirretty ensitulon jakotilin käyttö puolelta tulojen uudelleenjakotilin avaavaksi resurssiksi. Tulojen uudelleenjaon jälkeen tili päättyy käytettävissä olevaan tuloon.

Käytettävissä olevaa tuloa asukasta kohti voidaan pitää alueen materiaalista elintaso-kuvaavana mittarina. Ainakin se sopii paremmin alueen elintason arvioimiseen kuin arvonlisäys, joka kuvaa alueen tuotantoa. Kansainvälisissä elintasovertailuissa sen sijaan institutionaaliset rakenteet poikkeavat hyvinkin paljon maiden välillä. Eri sektorit eivät tuota samoja palveluja samoihin hintoihin kaikissa maissa. Esimerkiksi terveys- ja koulutuspalvelut eivät ole yhtä edullisesti kansalaisten käytettävissä eri maissa. Onkin hyvä korostaa käytettävissä olevan tulon roolia kansallisena elintasomittarina, kun puolestaan arvonlisäys per asukas voi kuvata paremmin elintasoeroja kansainvälisissä vertailuissa.

1.3 Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmä

Aluetilinpito noudattaa Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmää 1995 (EKT 1995). Kesäkuussa 1996 EU:n neuvosto on komission ehdotuksesta antanut dokumentille EKT 1995 vankan oikeudellisen perustan (asetus Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpidoon järjestelmästä).

Euroopan unionin tilastotoimisto Eurostat on koonnut tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistön (NUTS), jotta EU:n alueellisten tilastojen laadinnassa olisi käytettävissä yksi yhtenäinen jako alueellisiin yksiköihin. NUTS:illa ei ole ollut itsenäistä oikeudellista asemaa ennen 11.7.2003 voimaan astunutta NUTS -asetusta (1059/2003).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Aluetilinpito kuvaa Suomen talousalueella tapahtuvaa taloudellisen toiminnan alueellista sijoittumista. Suomen talousalue koostuu niistä institutionaalisista yksiköistä, joiden taloudellisen mielenkiinnon keskus on Suomen talousalueella.

Aluetilinpidoissa käytetään lähteinä laajalti Tilastokeskuksen ja eräiden muiden tilastotuottajien aineistoja. Laajassa käytössä ovat erilaiset rekisteripohjaiset aineistot. Tärkeimmät aineistot ovat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri, yritysten rakennetilasto, Valtiokonttorin tilivirastoaineisto, Verohallituksen henkilöveroaineisto, Tilastokeskuksen tulonjakotilasto sekä asuntokantatiedot yhdistettynä vuokratietoihin. Aluetilinpidoon taloustoimien kehikkona on kansantalouden tilinpito.

Alueellistamisen menetelmät jaetaan neljään pääluokkaan. Nämä menetelmät esitetään alla preferenssijärjestyksessä, eli aina olisi käytettävä järjestysluvultaan pienempää menetelmää mikäli mahdollista.

1. Alhaalta ylös -menetelmä
2. Yritysjako
3. Toimialajako
4. Ylhäältä alas -menetelmä

Alhaalta ylös -menetelmä tarkoittaa, että kaikki tai melkein kaikki tieto on saatavilla toimipaikoittain. Yritysjakomenetelmässä joudutaan pääosa tai kaikki tiedoista jakamaan yritystasolta toimipaikoille. Toimialajako tarkoittaa, että kansantalouden tilinpidoon toimialan taloustoimet jaetaan toimialan toimipaikkojen kesken esimerkiksi liikevaihdon tai työllisten lukumäärän perusteella. Ylhäältä alas -menetelmässä toimialan ja taloustoimen tiedot jaetaan alueille indikaattorin avulla. Indikaattorin pitäisi mahdollisimman hyvin korreloida itse kuvattavan ilmiön kanssa.

Tiedot alueellistetaan noudattaen kotipaikkaperiaatetta. Sen mukaan tuotanto, työllisyys ja investointitiedot kohdistetaan tuotantoyksikön kotipaikkaan. Kotipaikka on kunta, jossa kyseessä oleva yksikkö sijaitsee. Samoin kotitalouksien luvut kohdistetaan kotitalouden kotipaikkaan eli siihen kuntaan, jossa kotitalouden jäsenet asuvat. Kotipaikkaperiaatteesta johtuen aluetilinpidoon järjestelmässä esiintyy kaksi erilaista lukua alueellisista palkansaajakorvauksista. Tuotantotilillä palkansaajakorvaukset kohdennetaan maksajan mukaan tuotantoyksikön kotipaikkaan ja ensitulon jakotilillä ne kohdennetaan saajan mukaan kotitalouden kotipaikkaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot pohjautuvat kansantalouden tilinpidoon tietoihin. Samoin alueellistamisessa käytetään usein samoja perustilastoja kuin kansantalouden tilinpidoon laskelmissa. Kaikkea laskennassa tarvittavaa tietoa ei ole saatavissa alueittain ja siksi on välillä turvaututtava indikaattoripohjaisiin laskelmiin. Tietoihin liittyy sitä enemmän epävarmuutta mitä enemmän joudutaan käyttämään muita menetelmiä kuin puhdasta alhaalta ylös -menetelmää.

Aluetalouden indikaattorit on muodostettu siten, että ne mahdollisimman havainnollisesti kuvaavat ilmiön rakennetta, muutosta tai tasoa. Alueindikaattoreiden tulkinnassa on muistettava, että aluetilinpidoissa tuotanto kirjataan tuotantopaikan (toimipaikka tai vastaava) sijainnin ja kotitalouksien tulot kirjataan

asuinpaikan mukaan. Esimerkiksi käytetyt aluerajat ylittävän työssäkäynnin aikaansaama tuotannon arvo kirjataan työpaikan kotipaikan mukaan ja työnteon tuottamat tulot kirjataan työntekijän kotipaikan tuloiksi.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto ilmestyy vuosittain. Uusimman vuoden luvut ovat ennakkollisia.

Tilaston viive on tällä hetkellä tilastovuosi + 24 kuukautta. Nykyinen tuotantoaikataulu täyttää myös Euroopan unionin tilastotietojen toimitusaikataulun. Ensimmäiset tiedot toimitetaan Eurostatiin 24 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot ovat saatavilla internetissä. Julkistus sisältää laatuselosteen, jossa esitellään tilaston laatimisen menetelmät. Lisäksi tietojen oikeellisuutta on tarkasteltu makrotilaston näkökulmasta. Lukujen tilastollisia ominaisuuksia on vaikea esitellä, koska luvut perustuvat moniin eri lähdeaineistoihin. Perustilastoissa on mukana sekä otos- että kokonaisaineistoja. Aluetilinpidoista laskettuja aluetalouden indikaattoreita on maksullisissa palveluissa (Kaupunki- ja seutuindikaattorit, maaseutuindikaattorit).

Aluetilinpidoista laskettuja aluetalouden indikaattoreita on maksullisissa palveluissa (Kaupunki- ja seutuindikaattorit, maaseutuindikaattorit). Aluetilinpidoista laskettuja aluetalouden indikaattoreita on maksullisissa palveluissa (Kaupunki- ja seutuindikaattorit, maaseutuindikaattorit).

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tuotannon ja työllisyyden aluetilien vertailukelpoinen aikasarja-aineisto alkaa vuodesta 1975. Tilasto noudattaa kansantalouden tilinpidon reuna-arvoja tuotannon, työllisyyden ja investointien osalta. Kotitalouksien aluetilien vertailukelpoinen aikasarja-aineisto alkaa vuodesta 1995. Tiedot poikkeavat kansantalouden tilinpidosta kohdassa 1.2 mainitulla tavalla, mutta tiedot on tarvittaessa saatavissa myös täsmälleen kansantalouden tilinpidon mukaisina. Julkaistu aluetilinpito perustuu kansantalouden tilinpidon 15.7.2010 julkaistuun uudistettuun aikasarjaan.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kansantalouden tilinpitajärjestelmä muodostaa yhtenäisen ja selkeän talouden tarkastelukehikon. Siksi myös aluetilinpidoista laskettuja aluetalouden indikaattoreita on maksullisissa palveluissa (Kaupunki- ja seutuindikaattorit, maaseutuindikaattorit).

Lisätietoja

Aku Alanen (09) 1734 3320

Olli Pirinen (09) 1734 3365

Vastaava tilastojohtaja:

Ari Tyrkkö

aluetilinpito@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Aluetilinpito 2008, Tilastokeskus